

Nr.	Interesų derinimas valstybės tarnyboje	Perteikimas (e-mokymų elementas)	Trukmė, min
	<p>Ugdoma kompetencija – Lyderystė.</p> <p>Tikslas – gilinti valstybinių įstaigų vadovų teorines žinias viešųjų ir privačių interesų derinimo tema, o nagrinėjant pateiktas praktines situacijas - ugdyti kompetencijas, padedančias sėkmingai identifikuoti galimą interesų konfliktą bei taikyti veiksmingas priemones, kad būtų užtikrintas viešųjų ir privačiųjų interesų derinimas viešajame sektoriuje.</p>		90
	Ižanga		
	<p>Jau nuo seniausių laikų buvo mėginama atskleisti viešojo intereso sampratą bei reikšmę. Pasak vieno iš Antikos filosofų ir mąstytojų, Aristotelio, viešasis interesas yra valstybės tikslas pasiekti bendrą gerovę, laimę, teisingumą. Lietuvoje, kaip ir daugelyje kitų Vakarų demokratijos šalių, interesų konfliktas grindžiamas regimybės dėl tokio konflikto buvimo nuostata, draudžiančia valstybės tarnautojams veikti taip, kad susidarytų įspūdis, jog valstybės tarnyba naudojama asmeniniams tikslams.</p> <p>Lietuvoje interesų konflikto prevencijos priemonių teisinis reglamentavimas sukuria prielaidas įgyvendinti konfliktą stabdančius valstybės pareigūnų etikos principus, plėtoti prevencijos sistemą ir rodo valstybės siekį ne tik nustatyti interesų konfliktus, bet ir juos valdyti, kad jų neatsirastų. Tačiau kai kuriais atvejais teisiniam reglamentavimui trūksta aiškumo ir nuoseklumo apibrėžiant sąvokas, reglamentuojant valstybės tarnautojų veiksmus interesų konflikto situacijose, nustatant įstatymo nesilaikymo teisinės pasekmes.</p> <p>Didelis vaidmuo tenka organizacijos vadovams formuojant etišką organizacijos kultūrą bei įgyvendinant viešųjų ir privačių interesų derinimo teisinės nuostatas.</p> <p>Vadovo pareigos ar atsakomybės</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Kontroliuoti tarnautojų deklaracijas (+ atlikti nuolatinę darbuotojų privačių interesų deklaracijų turinio kontrolę); ➤ Spręsti dėl nušalinimo (+ patenkinti pareikštą nusišalinimą arba pačiam nušalinti asmenį); ➤ Teikti rekomendacijas (+parengti ir teikti išankstines rekomendacijas, kaip tarnautojai privalo elgtis kiekvienu konkrečiu atveju). <p>Šių mokymų tikslas - ne tik aptarti etines ir teisinės nuostatas, kurių privalu laikytis tarnautojams, bet ir pateikti praktines situacijas, kurių tikslas atpažinti esamą/ ir/ arba galimą interesų konfliktą bei numatyti priemones jam išvengti. Taip pat pateikiamos rekomendacijos, kaip organizacijoje įgyvendinti interesų konflikto valdymo priemones, siūlymas pagalvoti, kokios jos galėtų būti sukurtos individualiai organizacijai.</p>	Video	
	<p>Modulyje naudojami trumpiniai:</p> <p>IK – interesų konfliktas</p>	Note	

	<p>VTEK, Komisija –LR Vyriausioji tarnybinės etikos komisija.</p> <p>STT – LR Specialiųjų tyrimų tarnyba.</p> <p>VPIDĮ – Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas.</p> <p>Tarnautojas/ deklaruojantis asmuo – asmuo, kuris privalo pildyti interesų deklaraciją PINREG sistemoje.</p> <p>LLM (angl. Large language model) - didelės kalbos modelis (LLM): AI sistemos tipas, apmokytas naudoti didžiulius kiekius tekstiniai duomenys, galintys generuoti natūralios kalbos atsakymus į įvairius įvesties būdus.</p> <p>DI – Dirbtinis intelektas.</p> <p>PINREG – Privačių interesų registras.</p>		
1.	Viešųjų ir privačių interesų derinimas organizacijoje.		
1.1.	Viešųjų ir privačių interesų derinimo samprata ir tikslas		
	<p><i>„Kad ir kaip rūpestingai būtų sugalvoti ir skrupulingai parengti baudžiamieji kodeksai ir prezidentiniai įsakymai, nėra vilčių tikėtis, kad jie galės veiksmingai išspręsti kiekvieną etinio elgesio problemą ar interesų konfliktą. Problemos turi daugybę pavidalų. Jos susijusios su subtiliais ir sudėtingais sprendimais <...>. Net ir geriausi kodeksai ar kiti dokumentai nepasieks tikslo, jei jie nebus kruopščiai ir išmintingai administruojami.“</i> JAV prezidentas J. Kennedy 1961 m. balandžio 27 d. pasakytos kalbos ištrauka.</p>	Citation / Statement	
	<p>Viešųjų ir privačių interesų derinimo esmė:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Atskleisti savo privačius interesus. ○ Preventuoti galimas korupcijos rizikas. ○ Užtikrinti skaidrius ir atvirus sprendimų priėmimus. ○ Užtikrinti valstybės tarnybos paskirtį – garantuoti viešąjį interesą. ○ Valstybės tarnyboje viešasis interesas turi dominuoti privačių interesų atžvilgiu. 	List	
	<p>Prisiminkite išklausytą video medžiagą: kaip suprantami viešieji ir privatūs interesai? kas įstatyme įvardinti kaip artimi asmenys ir atlikite užduotis.</p> <p>Jei užsimiršo ką peržiūrėjote video ir norite prisiminti spauskite čia: PASLĖPTAS/ IŠOKANTIS TEKSTAS (apačioje)</p> <p>Kaip suprantami viešieji ir privatūs interesai?</p> <p>Viešieji interesai – tai visuomenės suinteresuotumas, kad deklaruojantys asmenys visus sprendimus priimtų nešališkai ir teisingai (Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 2 straipsnio 4 dalis).</p> <p>Privatūs interesai yra deklaruojančio asmens (ar jam artimo asmens) suinteresuotumas asmenine turtine ar neturtine nauda, deklaruojančio asmens (ar jam artimo asmens) moralinė skola, moralinis įsipareigojimas ar kitas panašaus pobūdžio interesas deklaruojančiam asmeniui atliekant tarnybines pareigas (Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 2 straipsnio 3 dalis).</p> <p>Kas yra artimi asmenys?</p> <p>Artimi asmenys tai: deklaruojančio asmens sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka, taip</p>	Paragraph	

	pat jų ir deklaruojančio asmens tėvai (j tėviai), vaikai (j vaikai), broliai (j broliai), seserys (j seserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai (2 straipsnio 1 dalis).		
	<p>Situacija: Jums tarnautojas pateikė klausimą. Pagalvokite, koks šio klausimo atsakymas ir kaip jis galėtų būti paaiškintas: Ar buvę vaikų sutuoktiniai nebelaikomi artimais asmenimis įstatymo nuostatų kontekste ir nekelia interesų konflikto?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Taip ○ Ne <p>Atsakymas: Ne, interesų konfliktas turi būti aiškiai ir tiesiogiai susijęs su asmens turtiniu ar neturtiniu suinteresuotumu. VTEK nuomone, jei vaikų buvusių sutuoktinių nebesieja jokie turtiniai ar neturtiniai interesai (nepilnamečiai vaikai, galiojantys sandoriai, bendras nekilnojamasis turtas ir pan.), manytina, kad vien praeityje sudarytos santuokos faktas nėra vertintinas kaip interesų konflikto situaciją kelianti aplinkybė.</p> <p>Pastaba: pasikeitus sąlygoms ir atsiradus asmeniniam turtiniui ar neturtiniui interesui, būtina papildyti deklaraciją.</p> <p>LR Administracinio teismo nuostatos: Kiekvienu atveju būtina aiškiai ir nedviprasmiškai nurodyti, kokios faktinės aplinkybės patvirtina buvus konkretų asmens turtinį ar neturtinį suinteresuotumą. Šių aplinkybių vertinimas negali būti grindžiamas prielaidomis, nerealiomis ar mažai tikėtinomis hipotetinėmis išvadomis ir spėliojimais apie valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens galbūt turėtą ar ateityje būsiantį suinteresuotumą (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2014 m. balandžio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A442-1009/2014).</p> <p>Sprendžiant ar kilo interesų konfliktas būtina: 1) identifikuoti formaliuosius viešųjų ir privačių interesų konflikto požymius; 2) įrodyti, jog asmuo nesiėmė įstatyme numatytų priemonių viešųjų ir privačių interesų konfliktui savo veikloje išvengti, t. y. pirmiausia būtina nustatyti, ar buvo kilęs interesų konfliktas, ar asmuo turėjo asmeninį turtinį ar neturtinį interesą arba tokį interesą turėjo jam artimas asmuo, kai jis būtent šioje situacijoje privalėjo priimti sprendimą ar dalyvauti jį priimant, ar įvykdyti pavedimą <...>“ (LVAT 2020 m. birželio 3 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1983-1062/2020).</p> <p>Šaltinis: VTEK tinklapyje pateikta informacija</p> <p>Pastaba: Rekomenduojame tarnautojui deklaruoti: gali egzistuoti regimybės standartas, kuris draudžia veikti taip, kad susidarytų įspūdis, jog tarnyba naudojama privatiems tikslams, kad kažkas išskirtinai vertinamas ir kt.</p>	Multiple choice	
1.2.	Interesų derinimo principai ir taisyklės.		

	<p>Privačių interesų deklaravimo taikymas. + Interesų derinimo įstatymo nuostatos, susijusios su privačių interesų deklaravimu, yra taikomos ne tik viešajame sektoriuje jau dirbantiems asmenims, bet ir siekiantiesiems tokias pareigas užimti.</p> <p>Pareiga kontroliuoti interesų derinimo nuostatų įgyvendinimą pavedama +Pareiga kontroliuoti Interesų derinimo įstatymo nuostatas pavedama atitinkamų valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų vadovams ar jų įgaliotiems atstovams (toliau – Kontroliuojantiems asmenims).</p> <p>Kontroliuojantis asmuo vykdydamas priežiūrą ir kontrolę vykdo. + Kontroliuojantis asmuo, vykdydamas priežiūrą ir kontrolę, turi įvertinti valstybės tarnautojo (-os) darbo veiklos sritis bei jam (jai) priskirtas funkcijas ir jų apimtį, galimas situacijas, kai valstybės tarnautojas (-a) atlikdamas (-a) tarnybines pareigas, turės spręsti klausimus, susijusius su papildoma veikla (kitu darbu), ir, nustatęs interesų konflikto grėsmes, pateikti išankstinę rekomendaciją dėl galimo interesų konflikto valdymo.</p> <p>Prievolė deklaruoti viešuosius interesus. + Besąlygiškai visose valstybinės tarnybos pareigose dirbantys asmenys, nepriklausomai nuo pareigų veiklos srities, viešumo, žinomumo, atsakomybės lygio ar kitų požymių, turi vienodai imperatyvią pareigą laiku ir teisės aktų nustatyta tvarka teikti deklaraciją ir atskleisti savo privačius interesus.</p> <p>Deklaravimas nuolatinis ir tęstinis procesas. + Privačių interesų deklaravimas yra nuolatinis ir tęstinis procesas, kai deklaruojantis asmuo, įgyvendindamas deklaravimo prievolę, turi užtikrinti, kad jo privačių interesų deklaracijoje visada būtų pateikti aktualūs duomenys.</p>	Accordeon							
	<p>Privačių interesų deklaravimas-</p> <p>Kas turi deklaruoti: https://vtek.lt/privaciu-interesu-deklaravimas/kas-turi-deklaruoti/</p> <p>Ką reikia deklaruoti: https://vtek.lt/privaciu-interesu-deklaravimas/ka-reikia-deklaruoti/</p> <p>Kaip reikia deklaruoti : https://vtek.lt/privaciu-interesu-deklaravimas/kaip-deklaruoti/</p> <p>Išaiškinimai dėl deklaravimo: https://vtek.lt/privaciu-interesu-deklaravimas/ka-reikia-deklaruoti/</p>	List							
	<p>Savirefleksijos užduotis:</p> <p>Peržiūrėkite video situacijas: „Vengiu interesų konflikto“</p> <p>Nuoroda: https://www.youtube.com/watch?v=4sDtASNV4OA</p> <p>Pagalvokite ir atsakykite į klausimus: Gal galima ne lentelėje, o paveikslu suformuoti ir atsakymus - mes matome ir galime iš to daryti tobulinimą kurso?</p> <table><tr><td>Kokios situacijos (iš peržiūrėtų) man, kaip vadovui, gali susidaryti vykdant funkcijas?</td><td></td></tr><tr><td>Ką aš, kaip vadovas, turiu užtikrinti įstaigoje, kad sumažinčiau interesų konfliktų rizikas?</td><td></td></tr><tr><td>Kaip / kokiomis priemonėmis galėčiau skatinti savo darbuotojus laiku ir atsakingai pildyti privačių interesų deklaracijas?</td><td></td></tr></table>	Kokios situacijos (iš peržiūrėtų) man, kaip vadovui, gali susidaryti vykdant funkcijas?		Ką aš, kaip vadovas, turiu užtikrinti įstaigoje, kad sumažinčiau interesų konfliktų rizikas?		Kaip / kokiomis priemonėmis galėčiau skatinti savo darbuotojus laiku ir atsakingai pildyti privačių interesų deklaracijas?		Paragraph + Attachment	
Kokios situacijos (iš peržiūrėtų) man, kaip vadovui, gali susidaryti vykdant funkcijas?									
Ką aš, kaip vadovas, turiu užtikrinti įstaigoje, kad sumažinčiau interesų konfliktų rizikas?									
Kaip / kokiomis priemonėmis galėčiau skatinti savo darbuotojus laiku ir atsakingai pildyti privačių interesų deklaracijas?									

	<p>Kaip galėčiau panaudoti šias situacijas tarnautojų švietimui privačių interesų derinimo klausimais ?</p> <p>Peržiūrėjus video situacijas, kokią pagrindinę žinutę suformuočiau?</p>			
	<p>Situacija: Jums tarnautojas pateikė klausimą. Pagalvokite, koks šio klausimo atsakymas ir kaip jis galėtų būti paaiškintas. Ar privačių interesų deklaracijoje reikia nurodyti sugyventinį?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Taip (teisingas atsakymas) ○ Ne <p>Paiškinimas, kodėl reikia deklaruoti: Viešųjų ir privačių interesų įstatymo 4 straipsnis nustato, kad privatūs interesai deklaruojami Komisijai pateikiant privačių interesų deklaraciją. Įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 – 3 punktai bei šio straipsnio 2 dalis įpareigoja deklaruojantį asmenį nurodyti sutuoktinio, sugyventinio, partnerio atitinkamus duomenis. Be to, pagal Įstatymo 6 straipsnio 2 dalies 4 punktą deklaruojantis asmuo turi nurodyti privačius interesus, egzistuojančius ar galinčius atsirasti dėl deklaruojančiajam artimo asmens ar kito asmens arba dėl su šiais asmenimis arba juo pačiu susijusių duomenų.</p>	Multiple Choice+Note		
	<p>Patarkite savo organizacijos tarnautojui nurodant kriterijus, kurie padeda nustatyti interesų konflikto grėsmes:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ tiesioginis pavaldumas (pvz., skyriaus vedėjas ir šio skyriaus specialistas yra sutuoktiniai); ○ netiesioginis pavaldumas (pvz., ligoninės vadovo žmona dirba gydytoja šioje ligoninėje); ○ laikinos „fragmentinės“ užduotys (pavedimai) (pvz., institucijos darbuotojas skiriamas į komisiją, pavedant atlikti jam artimo asmens, dirbančio šioje institucijoje, tarnybinės veiklos tyrimą) ir pan. (VTEK patarimai). 	List		
1.3.	Interesų derinimo taisyklių pažeidimo priežastys ir pasekmės.			
	<p>Situacija Jums tarnautojas pateikė klausimą. Pagalvokite, koks šio klausimo atsakymas ir kaip jis galėtų būti paaiškintas. Ar artimo asmens tiesioginis pavaldumas gali tapti interesų derinimo pažeidimu? Į X įstaigos vadovo pavaduotojo pareigas pretenduoja asmuo, turintis artimą giminaitę X įstaigoje. Užėmus minėtas pareigas, šiuos asmenis susietų tiesioginis pavaldumas. Klausiate, ar X įstaigoje gali būti tiesioginis pavaldumas tarp įstaigos vadovo pavaduotojo ir jam artimo asmens? Kaip turėtų elgtis įstaigos vadovas?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Deklaruoti viešus interesus ir kiekvienu atveju priimant sprendimą nušalinti pavaduotoją ○ Išskaidyti sprendimų dėl vadovo pavaduotojo artimo asmens priėmimą <p>VTEK patarimai, kaip gali šią situaciją spręsti vadovas: Nors Įstatymas artimam asmeniui nedraudžia dalyvauti konkurse į įstaigos vadovo pavaduotojo pareigas bei, laimėjus konkursą, tiesiogiai nedraudžia dirbti vienoje įstaigoje su artimu asmeniu, tačiau jei šiuos artimus asmenis susies tarnybiniai tiesioginio pavaldumo ir kontrolės santykiai – susidarys nuolatinio interesų konflikto situacija, kurią Komisija rekomenduotų</p>			

	<p>spręsti šiais būdais:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pakeisti X įstaigos vadovo pavaduotojo artimo asmens pareiginius nuostatus, numatant, kad jis tiesiogiai pavaldus būtų X įstaigos vadovui ar kitam šioje įstaigoje dirbančiam asmeniui; – išskaidyti sprendimų dėl vadovo pavaduotojo artimo asmens priėmimą, t. y. šio asmens vertinimo, skatinimo, nuobaudų skyrimo, kitus finansinius ar panašaus pobūdžio klausimus spręsti įstaigos vadovui, o klausimus, kurie neturėtų galimybės daryti didelės įtakos vadovo pavaduotojo artimo asmens darbui, leisti priimti švietimo įstaigos vadovo pavaduotojui. <p>Pastaba: VTEK nuomonė, kuri negali būti vertinama kaip oficialus įstatymų aiškinimas.</p> <p>Šaltinis: VTEK tinklapyje pateikta informacija</p>										
	<p>Interesų derinimo taisyklių pažeidimo pasekmės tarnautojui ir organizacijai:</p> <table><tr><th>Tarnautojui / vadovui</th><th>Organizacijai</th></tr><tr><td><i>Pripažintam pažeidus įstatymą ir interesų deklaravimo reikalavimus, vienerius metus nuo pažeidimo paaiškėjimo dienos negali būti skatinami.</i></td><td><i>Iškyla organizacijoje nepotizmo ir kronizmo rizika.</i></td></tr><tr><td><i>Pripažintam pažeidus įstatymą ir interesų deklaravimo reikalavimus vienerius metus, o šiurkščiai pažeidus trejus metus negali būti skatinami, priimami, skiriami, renkami į aukštesnes pareigas.</i></td><td><i>Prarastas pasitikėjimas organizacija bei reputacija.</i></td></tr><tr><td><i>Pažeidėjas praranda kitų valstybės tarnautojų ir piliečių pasitikėjimą bei reputaciją.</i></td><td><i>Organizacijoje sprendimai priimami neskaidriai.</i></td></tr></table>	Tarnautojui / vadovui	Organizacijai	<i>Pripažintam pažeidus įstatymą ir interesų deklaravimo reikalavimus, vienerius metus nuo pažeidimo paaiškėjimo dienos negali būti skatinami.</i>	<i>Iškyla organizacijoje nepotizmo ir kronizmo rizika.</i>	<i>Pripažintam pažeidus įstatymą ir interesų deklaravimo reikalavimus vienerius metus, o šiurkščiai pažeidus trejus metus negali būti skatinami, priimami, skiriami, renkami į aukštesnes pareigas.</i>	<i>Prarastas pasitikėjimas organizacija bei reputacija.</i>	<i>Pažeidėjas praranda kitų valstybės tarnautojų ir piliečių pasitikėjimą bei reputaciją.</i>	<i>Organizacijoje sprendimai priimami neskaidriai.</i>	Atverčiamos iliustracijos/ nuotraukos su tekstu (Flashcard grid)	
Tarnautojui / vadovui	Organizacijai										
<i>Pripažintam pažeidus įstatymą ir interesų deklaravimo reikalavimus, vienerius metus nuo pažeidimo paaiškėjimo dienos negali būti skatinami.</i>	<i>Iškyla organizacijoje nepotizmo ir kronizmo rizika.</i>										
<i>Pripažintam pažeidus įstatymą ir interesų deklaravimo reikalavimus vienerius metus, o šiurkščiai pažeidus trejus metus negali būti skatinami, priimami, skiriami, renkami į aukštesnes pareigas.</i>	<i>Prarastas pasitikėjimas organizacija bei reputacija.</i>										
<i>Pažeidėjas praranda kitų valstybės tarnautojų ir piliečių pasitikėjimą bei reputaciją.</i>	<i>Organizacijoje sprendimai priimami neskaidriai.</i>										

	<p>Situacija</p> <p>Jums tarnautojas pateikė klausimą. Pagalvokite, koks šio klausimo atsakymas ir kaip jis galėtų būti paaiškintas:</p> <p><i>Jei deklaruosiu narystę religinėse bendruomenėse ar tokiu būdu neatskleidžiami ypatingi asmens duomenys?</i></p> <p>Sąvokos paaiškinimas: specialiųjų kategorijų asmens duomenys yra asmens duomenys, atskleidžiantys rasinę ar etninę kilmę, politines pažiūras, religinius ar filosofinius įsitikinimus ar narystę profesinėse sąjungose, genetiniai duomenys, biometriniai duomenys, siekiant konkrečiai nustatyti fizinio asmens tapatybę, sveikatos duomenys arba duomenys apie fizinio asmens lytinį gyvenimą ir lytinę orientaciją.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Atskleidžiami ir rekomenduojama nedeklaruoti ○ Neatskleidžiami ir rekomenduojami deklaruoti <p>VTEK paaiškinimas: Ryšio su juridiniu asmeniu deklaruoti neprivalu, jei su juo susijusių klausimų deklaruojančiajam neprireiks spręsti einant tarnybines pareigas. Tačiau, jei deklaruojančio asmens nuomone ateityje bus būtinybė jam dalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimus, susijusius su juridiniu asmeniu, kurio nariu jis yra, rekomenduojame tokį ryšį nurodyti privačių interesų deklaracijoje.</p> <p>Pastaba: Įstatymas nenustato išimčių, kada gali būti nedeklaruojamos asmens darbovietės ir (ar) einamos pareigos. „</p>		
1.4.	Interesų derinimas: praktinių situacijų analizė.		
	<p>Praktinių situacijų analizė</p> <p>Prievolė teikti privačių interesų deklaraciją nustatyta: Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo (toliau – VPIDĮ) 5 str. bei VTEK patvirtintos Privačių interesų deklaracijos pildymo, tikslinimo, papildymo ir pateikimo taisyklės.</p> <p>1. Jūsų organizacijos tarnautojas klausia: ar reikia pateikti privačių interesų deklaraciją dalyvaujant viešųjų pirkimų procedūrose ekspertu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Taip ○ Ne <p>Paaiškinimas: Prievole deklaruoti privačių interesus numatoma įstatymu: dirbantiems valstybės tarnyboje tarnautojams, viešųjų pirkimų iniciatoriams ir organizatoriams, viešųjų pirkimų komisijos nariams ar viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantiems ekspertams bei pretendentai dirbti valstybinėje tarnyboje.</p> <p>2. Jūsų organizacijos tarnautojas klausia: esu motinystės atostogose ar reikia pateikti privačių interesų deklaraciją?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Taip ○ Ne <p>Paaiškinimas: Tėvystės / motinystės atostogų metu privačių interesų deklaruoti nereikia. Asmuo deklaraciją privalo pateikti iš karto grįžęs po atostogų.</p> <p>3. Jūs įgijote deklaruojančio asmens statusą. Per kokį laikotarpį Jums privalo pateikti privačių interesų deklaraciją?</p> <p>Ne vėliau kaip per 10 kalendorinių dienų</p> <p>Ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų</p>	Scenario / Process	

	<p>Paiškinimas: Deklaracijos pateikiamos nedelsiant, bet ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų po deklaruojančio asmens išrinkimo, priėmimo ar paskyrimo į pareigas dienos arba po deklaruojančio asmens statuso įgijimo dienos. Šaltinis: https://vtek.lt/privaciu-interesu-deklaravimas/kaip-deklaruoti/</p>		
2.	Interesų konfliktų valdymas.		
2.1.	Dažniausiai pasitaikančių interesų konfliktų rūšys.		
	<p>Prisiminkime, kad interesų konfliktas kyla, kai valstybės tarnautojas turi privačių ar asmeninių interesų, galinčių daryti įtaką (ar sudarančių tokios įtakos įspūdį) objektyviam tarnybinių pareigų atlikimui.</p>	Statement	
	<p>Interesų konfliktas siejamas su viena labiausiai paplitusių ir problemiškesnių neetiškos veiklos formų - korumpuota veikla, kurios pasireiškimo formos yra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ įtaka finansinėms transakcijoms ir tvarkant reikalus su giminėmis, gaunamos dovanos ar kitas vaišingumas; ➤ papildomo darbo ar darbo, nustojus eiti valstybės tarnybą problemos. <p>Atsakyti, ar yra interesų konfliktas, padeda du klausimai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ar tarnautojas dalyvavo veikloje siekdamas savų interesų, ko kitu atveju nebūtų daręs; ➤ ar buvo gauta privati nauda dėl tarnybinės padėties. <p>Išskiriamas dvejopas interesų konfliktas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ klasikinis (<i>angl. top –down conflict</i>), kai į pirmąją vietą iškeliami privatūs interesai (naudojantis pažintimis, kyšiais, ir kt.) ➤ iš apačios kylantis (<i>angl. bottom –up dimension</i>), kai padėtis naudojama savo galiai įtvirtinti (netinkama įtaka, sukčiavimas). <p>Situacijos, kuriose gali pasireikšti interesų konfliktas:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Prekiavimas įtaka (bandymas paveikti priimamą sprendimą); ➤ Finansiniai sandoriai; ➤ Darbas už institucijos ribų; ➤ Įsidarbinimas ateityje; ➤ Santykiai su giminėmis; ➤ Dovanos, pramogos, kyšiai; ➤ Prekiavimas informacija, kai bandoma pasinaudoti tarnybine informacija asmeniniais ar kitais tikslais. 	List / video	
	<p>Užduotis</p> <p>Situacija. Jums apie tai pranešė projektą finansuojančios institucijos darbuotojas?</p> <p>Projektą įgyvendinanti Jūsų institucija nuolat vėluoja, nors ir nežymiai, pateikti dokumentus apie savo projekto veiklą įgyvendinimą finansuojančiai institucijai. Be to, ataskaitos dokumentai užpildomi nesilaikant tam tikrų formalių reikalavimų.</p>	Process	

	<p>Viešai demonstruodamas, kad „gailisi“ ir tarsi „atsiprašydamas“ už tokį savo elgesį ir tikėdamasis, jog dokumentus priimanti institucija daromų aplaidžių veiksmų nevertins kaip pažeidimo, į situaciją pažvelgs „žmogiškai“, „nebiurokratiškai“, Jūsų institucijos darbuotojas (projekto vadovas) priimamajame kartu su dokumentais palieka saldinių dėžutę ir gėlių puokštę.</p> <p>Apie ką reiktų pagalvoti Jums kaip vadovui?</p> <p>Kokių veiksmų imtumėtės institucijoje?</p>		
	<p>Interesų konflikto tipai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Esamas/ dabartinis (angl. actual). ➤ Potencialus (angl. potential). ➤ Numatomas ar tariamas – kai atrodo, jog privatūs interesai gali turėti įtakos pareigų atlikimui. Tokio pobūdžio konfliktui nustatyti galima naudoti regimybės standartą. + Regimybės standartas – draudžiama veikti taip, kad susidarytų įspūdis, jog tarnyba naudojama privatiems tikslams, kad kažkas išskirtinai vertinamas ir kt. 	List	
	<p>Užduotis:</p> <p>Pagalvokite, kokio tipo šis interesų konfliktas ir kaip galima būtų šios situacijos išvengti?</p> <p>1. Situacija</p> <p>Jūsų kolega A dalyvauja tarptautinėje konferencijoje viešųjų pirkimų naujovių klausimais. Ten jis sutinka savo pažįstamą B, kuris dirba vienoje stambiausių IKT pardavimo įmonių.</p> <p>Po renginio B pakviečia A į neformalią vakarienę, kartu ketina vakarieniauti dar keletas B kolegų – pardavimo įmonių atstovų.</p> <p>Pasišnekučiuodami visi nueina į restoraną, pasimėgauja prabangia gurmaniška vakariene, užsikalba prie vyno taurės. Kai ateina laikas sumokėti sąskaitą, B pareiškia, kad jis viską apmokės. Kiti vakarienės dalyviai padėkoja ir išeina.</p> <p>Kaip galėtų elgtis Jūsų kolega A?</p> <p>Apie ką reiktų pagalvoti?</p> <p>2. Situacija</p> <p>Darbuotoja iš komandiruočių ar atostogų užsienyje kiekvieną kartą savo vadovui parveža suvenyrą, kurio vertė yra 30 Eur ar mažiau.</p> <p>Apie ką turi pagalvoti vadovas (ne)priimant dovaną?</p>	Process	
2.2.	Interesų konfliktų prevencijos įgyvendinimo priemonės.		
	<p>Viešųjų ir privačių interesų konflikto egzistavimo suvokimas yra pirmasis ir vienas pagrindinių problemos sprendimo etapų. Konfliktų valdymo strategijų parinkimas ir įgyvendinimas vyksta identifikavus konfliktą.</p> <p>Interesų konfliktas sprendžiamas priemonėmis, kurios yra tarpusavyje susijusios ir neatsiejamos viena nuo kitos, siekiant pasirinkti veiksmingiausią konflikto sprendimo būdą:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teisinės priemonės, kurios griežtai grindžiamos teisės aktų ir normų reikalavimais; 2. Etikos priemonės, kai taikomi etikos kodeksai, kuriose išdėstytos etikos normos ir elgesio taisyklės. <p>Interesų konflikto situacijos sprendimas apima tris etapus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Interesų konflikto nustatymas; 	<p>Video</p> <p>Svarbu - Note</p>	

<p>2. Nustatyto interesų konflikto valdymo priemonių parinkimas ir įgyvendinimo strategijos;</p> <p>3. Nustatyto interesų konflikto valdymo įgyvendinimo kontrolės strategijos.</p> <p>Minėti etapai yra glaudžiai susiję ir sudaro aiškų procesą, kurį sudaro tam tikros nuoseklios procedūros, tokiu būdu priimami efektyviausi sprendimai konkreta susiję interesų konflikto pašalinimui.</p> <p>Pabrėžtina, kad interesų konfliktas galimas įvairiose veiklos srityse, tarp įvairių subjektų, dalyvaujant skirtingiems konflikto dalyviams.</p> <p>Interesų konflikto sprendimo ir valdymo strategijos pasirinkimas priklauso nuo šių dedamųjų:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ konflikto pobūdžio; ○ situacijos / padėties sudėtingumo; ○ atvejo stabilumo ir sudėtingumo. <p>SVARBU. Visais atvejais (ypač viešiesiems rezonansiniams atvejams) reikalingas kokybiškas, detalus tyrimas ir įvairių interesų konfliktų valdymo strategijų įgyvendinimas. Tam tikri šių strategijų deriniai paprastai turėtų būti įgyvendinami praktiškai.</p> <p>Išskiriamos šios interesų konflikto valdymo strategijos organizacijoje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Privačių interesų deklaravimas – tai viešųjų ir privačių interesų konflikto valstybės tarnyboje prevencinė priemonė. ○ Nušalinimas – suinteresuoto valstybės tarnautojo dalyvavimo ribojimas. Deklaruojančiam asmeniui draudžiama dalyvauti visose sprendimo rengimo, svarstymo ir priėmimo etapuose arba kitaip paveikti sprendimus, dėl kurių gali kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktas. <p>Tiesioginio vadovo veiksmai nušalinimo metu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ susipažįsta su pavaldžių darbuotojų privačių interesų deklaracijose pateiktais duomenimis; ○ nustatęs galimą interesų konfliktą ar gavęs darbuotojo prašymą parengia išankstines rekomendacijas dėl priemonių, kurių asmuo turi imtis, kad savo tarnybinėje veikloje išvengtų viešųjų ir privačių interesų konflikto; ○ atsižvelgdamas į privačių interesų pateiktus duomenis, neskiria pavaldiems darbuotojams užduočių, galinčių sukelti interesų konfliktą; ○ užtikrina, kad nusišalinimą nuo interesų konfliktą sukeliančių klausimų sprendimo pavaldūs darbuotojai įformintų raštu. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Nusišalinimas – tarnautojas pats įvertina galimą interesų konfliktą ir atsisako bet kokio dalyvavimo sprendimų priėmimo procese. <p>Nusišalinimo tvarka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ apie galimą interesų konfliktą informuoti tiesioginį vadovą ir kitus sprendimo rengimo, svarstymo, priėmimo ar kito klausimo sprendimo procedūroje dalyvaujančius asmenis; ○ nedalyvauti rengiant, svarstant ar priimant sprendimą (ar sprendžiant kitą klausimą), kuris sukelia interesų konfliktą. ○ deklaruoti interesų konfliktą keliančias aplinkybes privačių interesų deklaracijose. <p>Vadovui svarbi informacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Privačius interesus deklaruojančio asmens pareikšto nusišalinimo nepriėmimo kriterijai (aktuali redakcija nuo 2020-08-07) 		
--	--	--

	<p>https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d45e2d3014fb11ea9d279ea27696ab7b/asr</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kiekvienas nusišalinimo priėmimo (nepriėmimo) atvejis turi būti svarstomas individualiai (atskirai), įvertinant visas pateiktas aplinkybes, galinčias lemti interesų konfliktą. ➤ Trečiosios šalies dalyvavimas – sprendimo priėmimo procese dalyvauja trečioji nepriklausoma šalis, o auditorius stebi, kad sprendimų priėmimo procesas būtų vientisas ir teisingas. ➤ Privataus intereso atsisakymas – valstybės tarnautojas likviduoja savo privatų interesą; atsisako arba nepalaiko savo privataus intereso. Vienintelis atvejis, kai atsisakymas netinka, yra tada, kai interesas yra būtina pareigos veiklos dalis, pavyzdžiui, narystė sąjungoje. Konflikto egzistavimo laikotarpiu savo konfliktinį interesą galima perduoti „aklo pasitikėjimo“ arba „aklo valdymo“ sistemai. ➤ Suinteresuoto valstybės tarnautojo atsistatydinimas – tarnautojas atsistatydina iš pareigų; prašo perkelti į kitą įmonę; ankstyvas išėjimas į pensiją, jei įmanoma. <p>Organizacijos interesų konflikto valdymo priemonės, skatinančios interesų konflikto vengimo</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Etikos / elgesio kodeksai – savireguliacijos dokumentas, atspindintis asmeninės moralės reikalavimus, profesines vertybes bei teisinius draudimus atskirų profesijos atstovų ar organizacijos darbuotojų sprendimams bei veiklai ir tarnaujantis kaip tam tikras elgesio gidas. ○ Etikos ir elgesio kodeksuose pateikiami apibrėžimai išdėstomi principuose, kurie kompromituojami interesų susidūrimo atvejais, nustatomos prevencinės priemonės, draudimai, apribojimai ir procedūros, padedančios spręsti ir valdyti interesų konfliktus. ○ Profesiniai ar organizacijų kodeksai dažniau primena taisyklių, kaip elgtis interesų konflikto situacijose, rinkinį. <ul style="list-style-type: none"> ➤ Mokymai – atitikimo etikos kursai labiau akcentuoja teisės normas, taisyklių laikymąsi ir jas komentuoja atkreipdami dėmesį į tai, kaip nepatekti į keblią situaciją. Etikos mokymai, išryškinantys principus, pabrėžia normas, etikos standartus, etišką sprendimo priėmimo procesą ir kartu pateikia atsakymą į klausimą, kodėl tai yra svarbu. ➤ Priemonės sąmoningumo didinimo: organizuojami vidiniai ir išoriniai mokymai, patirčių dienos; grįžtamojo ryšio pranešimai darbuotojams; naujienlaiškiai; el. pranešimai, atmintinės, tarnautojų konsultavimas, rekomendacijų rengimas. <p>Šių priemonių pagalba galima struktūruotai ir koncentruotai perduoti informaciją darbuotojams arba priminti svarbius interesų valdymo aspektus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Interesų konflikto valdymo strategijų įgyvendinimo kontrolę vykdo vadovas ar jo įgaliotas asmuo. <p>Siekiant veiksmingai valdyti interesų konfliktus, būtina nuolat analizuoti ir vertinti: situacijas / galimas rizikas, kurios gali sukelti interesų konfliktą; stebėti deklaracijų pildymo aspektus; pasirinktą interesų konflikto sprendimo strategiją; stebėti pokyčius po atliktų intervencijų, pvz., mokymų / diskusijų ir pan.</p>		
--	---	--	--

	<p>Organizacijų praktikos</p> <p><i>Kuo tiksliau ir aiškiau tvarkose aprašysite privačių interesų derinimo procesus, tuo labiau sumažinsime interesų konfliktų rizikas. Siūlome peržiūrėti privačių interesų deklaravimo tvarkų aprašų pavyzdžius.</i></p> <p><i>Tarnautojų atsakomybės pildyti deklaraciją ir pateikti teisingą informaciją aprašymo pavyzdys</i></p> <p><...> Jei kyla abejonių, o anksčiau pateiktose deklaracijose nebuvo nurodyti įsipareigojimai, pareigos ar santykiai, galintys sukelti interesų konfliktą dirbant ministro sudarytame komitete, <...> privaloma neatidėliotinai, Įstatymo ir Taisyklių nustatyta tvarka ir terminais, papildyti ar patikslinti anksčiau pateiktas deklaracijas, per 3 darbo dienas nuo deklaracijos užpildymo <...> elektroniniu paštu persiųsti tiesioginiam vadovui deklaracijos internetinio adreso nuorodą <...>. Elektroninio laiško kopija siunčiama atitikties pareigūnui (X str.).</p> <p><i>Pareigos nusišalinti įgyvendinimo aprašymas organizacijos dokumente</i></p> <p><...> Jei interesų konfliktas iškilo dalyvaujant komisijos posėdyje, <...> apie tai posėdžio (pasitarimo) dalyviai privalo žodžiu pranešti pirmininkaujančiam asmeniui ir nedelsdami palikti patalpą, kurioje vyksta posėdis (pasitarimas). <...> Posėdžio (pasitarimo) pirmininkas užtikrina, kad nusišalinimo faktas būtų tinkamai raštu užfiksuotas posėdžio (pasitarimo) protokole – būtų nurodoma, kas ir dėl kokios priežasties nusišalino, kada išėjo ir kada sugrįžo į posėdžio (pasitarimo) patalpą (X organizacijos tvarkos aprašas, X str.).</p> <p><i>Nusišalinimo priėmimo ar nepriėmimo proceso aprašas</i></p> <p><...> Tiesioginio vadovo, išskyrus XXXX, sprendimas dėl nusišalinimo priėmimo ar nepriėmimo įforminamas raštu per 3 darbo dienas nuo pranešimo registracijos dienos, ir sprendimas registruojamas Dokumentų valdymo sistemoje „Avily“ <...> (X organizacijos tvarkos aprašas, X str.).</p> <p><i>Pasidalintos atsakomybės tarp organizacijos padalinių įgyvendinant viešųjų ir privačių interesų priežiūros procesus aprašymas</i></p> <p><...> Viešųjų ir privačių interesų priežiūros procese dalyvauja ir Žmogiškųjų išteklių valdymo skyrius, kuris teikia informaciją su darbuotojų priėmimu susijusiais klausimais. Šiam padaliniui ir paskirtiems pareigūnams yra suteikti nuostatuose, pareigybių aprašymuose, vidiniu reglamentavimu patvirtintose taisyklėse numatyti įgaliojimai (X organizacijos tvarkos aprašas, X str.).</p>		
--	---	--	--

	<p><i>Viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujančių ekspertų savalaikio privačių interesų deklaravimo aprašymas</i></p> <p><...> Viešųjų pirkimų procedūrose „Dėl eksperto skyrimo“, paskiriamas asmuo, atsakingas už tai, kad viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai savalaikiai pateiktų privačių interesų deklaracijas (X organizacijos tvarkos aprašas, X str.).</p> <p><i>Privačių interesų deklaracijų turinio kontrolės įgyvendinimo aprašymas</i></p> <p><...> Periodiškai atliekamos darbuotojų privačių interesų deklaracijų lyginamosios analizės, į vadovaujančias pareigas skiriamų darbuotojų privačių interesų analizės, padalinių vadovai periodiškai informuojami apie darbuotojų privačių interesų deklaracijų pasikeitimus (X organizacijos tvarkos aprašas, X str.).</p> <p><...> Atliekama išsami darbuotojų pateiktų privačių interesų deklaracijų apskaita, įvertinami deklaracijoje nurodyti duomenys ir deklaruojantys asmenys įpareigojami ištaisyti nustatytas klaidas (Y organizacijos tvarkos aprašas, Y str.).</p> <p><i>Darbuotojų informavimo apie viešųjų interesų deklaravimą / dovanų politiką aprašymas</i></p> <p><...> Naujai priimtiems darbuotojams kas ketvirtį yra siunčiama atmintinė apie korupcijos prevenciją, taikomas priemonės, „nulinę“ dovanų politiką. Nuolatos atliekamas darbuotojų informavimas apie viešųjų ir privačių interesų deklaravimą (X organizacijos tvarkos aprašas, X str.).</p> <p><...> darbuotojų informavimas vyksta rengiant atmintines, priminimus, viktorinas, rekomendacijas, pasidalijimo gerąja patirtimi renginius ir pan. Taip pat darbuotojai informuojami korupcijos prevencijos, interesų konflikto vengimo, privačių interesų deklaravimo, „nulinės“ dovanų politikos, leidimų dirbti kitą darbą išdavimo klausimais (Y organizacijos tvarkos aprašas, Y str.).</p> <p>Galima susipažinti su egzistuojančiomis kitų organizacijų praktikomis (parengtomis ataskaitomis, atmintinėmis, tvarkomis) naudojantis šiais šaltiniais:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos. (2023). <i>2023–2025 m. korupcijos prevencijos veiksmų plano įgyvendinimo ataskaita (2023 m.)</i>. Prieiga: https://nma.lrv.lt/media/viesa/saugykla/2024/2/gUXKDq4AII0.pdf - Nacionalinė mokėjimo agentūra prie Žemės ūkio ministerijos. (2023). <i>Korupcijos prevencija. Agentūros skaidrumo ir dovanų politika</i>. Skaidrumo atmintinės. Prieiga: https://nma.lrv.lt/lt/korupcijos-prevencija/ - Lietuvos transporto saugos administracija. (2021). <i>Viešųjų ir privačių interesų valdymas LTSA</i>. Pristatymas. Skaidrumo akademija. Prieiga: https://skaidrumoakademija.lt/wp-content/uploads/2021/09/viesuju-ir-privaciu-interesu-valdymas-ltsa-1.pdf - Valstybės kontrolė. (2021). <i>Atmintinė, kaip suderinti viešuosius ir privačius interesus</i>. Atmintinė. Prieiga: https://www.valstybeskontrolė.lt/TVS/Content/Korupcijos_prevencija/Atmintine_kaip_suderinti_vies_ir_priv_interesus_2021-02-22.pdf 		
	<p>Užduotis</p> <p>Savirefleksijos (lapas)</p>	<p>Attachment (Word)</p>	

	<p>Įvertinkite Jūsų organizacijos etikos / elgesio kodekse išdėstytas nuostatas, interesų konfliktų aspektus. Jei organizacija neturi kodekso, galite įvertinti turimą tvarką dėl interesų konflikto valdymo. Pagalvokite ir atsakykite į klausimus bei susipažinkite su pateiktais praktiniais pavyzdžiais.</p> <table border="1" data-bbox="254 292 1449 667"> <thead> <tr> <th data-bbox="254 292 852 349">Klausimai</th> <th data-bbox="852 292 1449 349">Atsakymai</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="254 349 852 479">Ar dokumente aiškiai nurodyti būtini tarnautojo veiksmai sprendimo svarstymo procese staiga iškilus interesų konfliktui?</td> <td data-bbox="852 349 1449 479"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="254 479 852 573">Ar pakankamai aiškiai aprašyta nusišalinimo procedūra ir protokolavimo procesas?</td> <td data-bbox="852 479 1449 573"></td> </tr> <tr> <td data-bbox="254 573 852 667">Kokias nuostatas norėtumėte papildomai integruoti į dokumentą?</td> <td data-bbox="852 573 1449 667"></td> </tr> </tbody> </table>	Klausimai	Atsakymai	Ar dokumente aiškiai nurodyti būtini tarnautojo veiksmai sprendimo svarstymo procese staiga iškilus interesų konfliktui?		Ar pakankamai aiškiai aprašyta nusišalinimo procedūra ir protokolavimo procesas?		Kokias nuostatas norėtumėte papildomai integruoti į dokumentą?			
Klausimai	Atsakymai										
Ar dokumente aiškiai nurodyti būtini tarnautojo veiksmai sprendimo svarstymo procese staiga iškilus interesų konfliktui?											
Ar pakankamai aiškiai aprašyta nusišalinimo procedūra ir protokolavimo procesas?											
Kokias nuostatas norėtumėte papildomai integruoti į dokumentą?											
	<p>Užduotis Pagalvokite, kokia tema galėtų būti tikslinga parengti naujienlaiškį Jūsų organizacijos tarnautojams? Kas galėtų Jums padėti įgyvendinti šią idėją?</p> <table border="1" data-bbox="254 837 1449 1252"> <thead> <tr> <th data-bbox="254 837 852 894">Naujienlaiškio tema ir tikslas (nurodykite)</th> <th data-bbox="852 837 1449 894">Nurodykite naujienlaiškio pagrindines potemes</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="254 894 852 1195"><i>Pvz. Dovanų politikos organizacijoje įgyvendinimas</i></td> <td data-bbox="852 894 1449 1195"> <i>Pvz. Potemės:</i> <i>Dovanų politikos nuostatos.</i> <i>Situacijos - ką daryti, jei taip atsitiko?</i> <i>Patarimai tarnautojams, kaip išvengti dileminių situacijų, susijusių su dovanų politikos nuostatų įgyvendinimu.</i> </td> </tr> <tr> <td data-bbox="254 1195 852 1252"></td> <td data-bbox="852 1195 1449 1252"></td> </tr> </tbody> </table>	Naujienlaiškio tema ir tikslas (nurodykite)	Nurodykite naujienlaiškio pagrindines potemes	<i>Pvz. Dovanų politikos organizacijoje įgyvendinimas</i>	<i>Pvz. Potemės:</i> <i>Dovanų politikos nuostatos.</i> <i>Situacijos - ką daryti, jei taip atsitiko?</i> <i>Patarimai tarnautojams, kaip išvengti dileminių situacijų, susijusių su dovanų politikos nuostatų įgyvendinimu.</i>			Attachment (Word)			
Naujienlaiškio tema ir tikslas (nurodykite)	Nurodykite naujienlaiškio pagrindines potemes										
<i>Pvz. Dovanų politikos organizacijoje įgyvendinimas</i>	<i>Pvz. Potemės:</i> <i>Dovanų politikos nuostatos.</i> <i>Situacijos - ką daryti, jei taip atsitiko?</i> <i>Patarimai tarnautojams, kaip išvengti dileminių situacijų, susijusių su dovanų politikos nuostatų įgyvendinimu.</i>										
	<p>Taisyklės rengiant naujienlaiškį:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nurodykite aiškų naujienlaiškio tikslą; - Tai vieno puslapio apimties dokumentas; - Pateikite informaciją, patarimus, rekomendacijas, kurios būtų naudingos tarnautojams. 	List									

	Naujienlaiškio kūrimui galite naudoti: „InDesign“, „Adobe Express“									
	<p>➤ Vadovui svarbi informacija: PINREG platformoje VTEK parengė mokymus tema „Privačių interesų deklaravimas“. Į šiuos mokymus galite deleguoti atskiras grupes darbuotojų. Taip pat ši platforma leidžia kurti savo institucijai mokymus, įtraukiant aktualius klausimus, taip pat galite stebėti mokymų dalyvių statistiką.</p>		Paragraph							
2.3.	Vadovo pareigos ir atsakomybės įgyvendinant interesų konfliktų prevenciją.									
	<p>➤ Įgyvendinant interesų konfliktų prevenciją, svarbu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ diegti teisės aktų numatytas priemones; ○ kurti etišką organizacijos kultūrą+ kuri padeda organizacijos nariams suprasti principus, kuriais vadovaujantis paaiškinamas ir prognozuojamas (ne)etiškas vadovų ir darbuotojų elgesys. <p>➤ Etiškos organizacijos kultūros kūrimas – sistemingas procesas, skatinantis įvairius kultūros pokyčius. Tam reikalinga:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ organizacijoje identifikuoti būdingas vertybes; ○ pritaikyti organizacijos veikloje priimtas vertybes; ○ skatinti remtis priimtomis vertybėmis; ○ užtikrinti, kad vertybės bus pritaikytos kiekviename organizacijos sprendime ir veiksmu. <p>Vadovui svarbi informacija:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Etiškos elgsenos formavimo procese dalyvauja organizacijos darbuotojai ir vadovai. ○ Vadovą galima traktuoti kaip pokyčių iniciatorių, asmenį, tiek rodantį pavyzdį tarnautojams/darbuotojams, tiek ir kontroliuojantį jų veiklą. ○ Vadovo etiškos elgsenos demonstravimas, kadangi jo bendravime, elgsenoje ir priimamuose sprendimuose privalo atsispindėti tos vertybės, normos ir pagrindiniai principai, kurie būtini siekiant elgsenos pokyčių. <p>Etiškos elgsenos formavimo priemonės:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ įsitikinimai ir vertybės, tradicijos, etiško elgesio pavyzdžiai; ○ etiško elgsenos skatinimo ir drausminimo sistemos (apdovanojimų ir nuobaudų skyrimas); ○ vadovo elgsenos pavyzdys, komunikacija (atvirą, etišką bendravimą tarp darbuotojų), pavyzdinių istorijų-legendų pasakojimas ir pan.		List							
	<table><tr><td colspan="2">Vadovo ar jo įgalioto asmens atsakomybės</td></tr><tr><td>Viešųjų ir privačių interesų derinimo teisnių nuostatų įgyvendinimas</td><td>Etiškos organizacijos kultūros kūrimas</td></tr><tr><td>Privalo būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (Viešųjų ir</td><td>Dialogo kultūros kūrimas / komunikacija interesų deklaravimo klausimais /</td></tr></table>		Vadovo ar jo įgalioto asmens atsakomybės		Viešųjų ir privačių interesų derinimo teisnių nuostatų įgyvendinimas	Etiškos organizacijos kultūros kūrimas	Privalo būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (Viešųjų ir	Dialogo kultūros kūrimas / komunikacija interesų deklaravimo klausimais /	Accordion / Tabs	
Vadovo ar jo įgalioto asmens atsakomybės										
Viešųjų ir privačių interesų derinimo teisnių nuostatų įgyvendinimas	Etiškos organizacijos kultūros kūrimas									
Privalo būti patvirtintas pareigų, kurias einantys asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, sąrašas (Viešųjų ir	Dialogo kultūros kūrimas / komunikacija interesų deklaravimo klausimais /									

	<p>privačių interesų derinimo įstatymo (VPIDĮ) 22 straipsnio 2 dalis).</p> <p>Privalo informuoti į pareigas renkamus, priimamus ir skiriamus asmenis bei asmenis, kuriems privačius interesus privalu deklaruoti kitais pagrindais (deklaruojančio asmens statusą turinčius asmenis) apie pareigą pateikti deklaraciją priėmimo, skyrimo į pareigas ar deklaruojančio asmens statuso įgijimo metu (VPIDĮ 4 straipsnio 2 dalis).</p> <p>Privalo kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip deklaruojantys asmenys Jūsų vadovaujamoje įstaigoje ar institucijoje laikosi VPIDĮ nuostatų (VPIDĮ 22 straipsnio 1 dalies 2 punktas).</p> <p>Parengti organizacijose tvarkas, kuriose aiškiai nurodomos deklaravimo, nusišalinimo, nušalinimo, konfliktų vengimo nuostatų įgyvendinimas.</p> <p>Vykdyti organizacijos tarnautojų konsultavimą dėl teisinių nuostatų įgyvendinimo.</p> <p>Organizuoti mokymus asmenims, deklaruojantiems interesus.</p>	<p>situacijų aptarimai.</p> <p>Naujienlaiškių, rekomendacijų, atmintinių, gairių ir pan. kūrimas.</p> <p>Iniciatyvų, susijusių su skatinimu organizavimas, vengti interesų konfliktų.</p> <p>Mokymo priemonių kūrimas, įtraukiant aktualias organizacijai temas (galima naudotis PINREG platforma).</p> <p>Vadovo etiško elgesio pavyzdžių demonstravimas.</p> <p>Etiško elgesio skatinimo ir drausminimo sistemos (apdovanojimų ir nuobaudų skyrimas) organizacijoje.</p>		
2.4.	Interesų konfliktų valdymas: praktinių situacijų analizė.			
	<p>Situacija 1:</p> <p>Jūsų pavaldiniui iškilo klausimas, kurį reiktų Jums paaiškinti. Koks būtų atsakymas?</p> <p>Ar gali skyriaus vadovas dalyvauti Valstybės tarnybos departamento organizuojamo konkurso komisijoje, jei konkurse dalyvauja jo pavaldinys?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Taip gali dalyvauti + Paaiškinimas atsakymo: jei skyriaus vadovo ir pavaldinio nesieja jokie privataus pobūdžio ryšiai (finansiniai, sutartiniai ar pan.), nes vadovo priimami sprendimai pavaldinio atžvilgiu nėra pagrindas interesų konfliktui kilti. ○ Ne, nes ateityje gali kilti konfliktas + Paaiškinimas atsakymo: Atsižvelgiant į Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo (VPIDĮ) nuostatas, interesų konfliktas gali kilti, jei skyriaus vadovas, dalyvaudamas atrankos komisijoje, turėtų priimti ar dalyvauti priimant sprendimą arba įvykdyti pavedimą dėl sau artimo asmens (į šią sąvoką patenkančių asmenų sąrašas įvardytas VPIDĮ 2 straipsnio 1 dalyje) ar kito asmens, su kuriuo skyriaus vadovas turi teisinių, ūkinių, finansinių ar kitų privataus pobūdžio ryšių. 		Process / Scenario	

	<p>Situacija 2:</p> <p>Jūsų tarnautojas klausia ir prašo paaiškinimo. Kaip paaiškintumėte šią situaciją?</p> <p>Ar galiu, atlikdamas(-a) tarnybinės pareigas nagrinėti skundą, kurį pateikė mano tiesioginio(-ės) vadovo(-ės) sutuoktinis(-ė)?</p> <p>Šiuo atveju galimos dvi situacijos:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Rekomenduojama nusišalinti, kai + Atsakymo paaiškinimas: kai tiesioginio(-ės) vadovo(-ės) sutuoktinis(-ė) yra suinteresuotas(-a) skundo baigtimi (pvz., skundas susijęs su skundo teikėjo(-os) galbūt pažeistomis teisėmis ar išnagrinėjus skundą, jo teikėjas(-a) gali įgyti tam tikrų teisių ar pareigų). Tokiu atveju, Jums rekomenduojama nusišalinti Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo 11 straipsnyje nustatyta tvarka ir jokia forma nedalyvauti procedūrose, susijusiose su tiesioginio(-ės) vadovo(-ės) sutuoktinio(-ės) pateiktu skundu. ○ Nekyla konfliktas, kai + Paaiškinimas atsakymo: kai tiesioginio(-ės) vadovo(-ės) sutuoktinis(-ė) yra asmuo, tik pranešantis(-i) apie susiklosčiusią situaciją, galimai prieštaraujančią teisės aktams ir neturinčią tiesioginio ryšio ar asmeninio suinteresuotumo skundo baigtimi (pvz. jokių teisių ir pareigų neatsiranda), tuomet interesų konflikto grėsmės nėra ir tokio skundo nagrinėjimo procese dalyvauti galite. <p>Situacija 3</p> <p>Jūs sužinojote, kad Jūsų organizacijoje susidarė ši situacija. Kaip vertintumėte šią situaciją?</p> <p>Apie ką turėtumėte pagalvoti kaip organizacijos vadovas?</p> <p>X organizacijos skyriaus vadovas planavo tarnybinių komandiruočių į Paryžių 202X m. lapkričio 29 d. – gruodžio 3 d.. Nusprendė, kad į šią kelionę vyks kartu su sutuoktine. Visus tarnybinės kelionės organizavimo klausimus, susijusius su juo ir sutuoktine pavedė sutvarkyti organizacijos darbuotojai.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Taip, tai interesų konflikto situacija + Paaiškinimas situacijos: interesų konfliktas kilo dėl sutuoktinės dokumentų tvarkymo pavedimo darbuotojai. ○ Ne, tai nėra interesų konflikto situacija + Paaiškinimas situacijos. Atsakymas neteisingas: interesų konfliktas kilo dėl sutuoktinės dokumentų tvarkymo pavedimo darbuotojai. 		
3.	Interesų derinimas taikant dirbtinį intelektą.		
3.1.	Dirbtinio intelekto taikymo tikslai, galimybės ir pavojai.		
	<p>Kaip suprantame DI?</p> <p>Tai dirbtiniai neuroniniai tinklai, kurie yra nebiologinės smegenų neuronų tinklų imitacijos ir gali išmokti atlikti analizę konkrečiai užduočiai iš anksto neužprogramuotos. Šios sistemos neapsiriboja modelio atpažinimu, kompiuterio matymu ir apdorojimu realiu laiku. (Al-Imam, Motyka, & Jędrzejko, 2020).</p>	Paragraph	
	Dirbtinio intelekto naudojimo Lietuvos teisinio reglamentavimo kontekstas:	Accordion	

	<p>+ 2023 m. gruodžio 8 d. Europos Parlamentas ir Taryba pasiekė politinį susitarimą dėl Europos Sąjungos dirbtinio intelekto akto projekto, 2024 m. kovo 13 d. Europos Parlamentas pritarė Dirbtinio intelekto aktui, kuriuo siekiama užtikrinti duomenų saugą, etišką ir saugų naudojimą, užkirsti kelią žmogaus teisių pažeidimams ir skatinti inovacijas.</p> <p>+ 2024 m. kovo 15 d. Europos Taryba paskelbė baigusi derinti pirmąjį teisiškai privalomą pasaulinį dokumentą, skirtą dirbtinio intelekto (DI) keliamai rizikai šalinti – Bendrąją konvenciją dėl dirbtinio intelekto, žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės. Su konvencijos tekstu galima susipažinti čia: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680af0734</p> <p>+ Dirbtinio intelekto naudojimo pagrindinės nuostatos Lietuvoje turėtų būti įteisintos nacionalinio lygmens teisės aktuose, suderinant juos su ES Dirbtinio intelekto akto bei Bendrosios konvencijos dėl dirbtinio intelekto, žmogaus teisių, demokratijos ir teisinės valstybės nuostatomis. Vėliau pagal poreikį tam tikros nuostatos galės būti adaptuojamos, perkeliamos į poįstatyminius teisės aktus.</p>		
	<p>Dirbtinio intelekto naudojimo galimybės</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Neuroninius tinklus galime naudoti kaip mokymosi algoritmus – jie iš daugybės pavyzdžių išveda modelius ir ryšius iš anksto užsibrėžtiems tikslams pasiekti. ➤ DI naudojamos finansų ir mokesčių sektoriuose aptikti pinigų plovimą, mokesčių slėpimą ir kitas nesąžiningas veikas. Atsiranda galimybių naujiems dirbtinio intelekto procesams modeliuoti, kad būtų galima spręsti tam tikrose procedūrose kylančią korupcijos riziką ir užkirsti jai kelią viešajame sektoriuje. ➤ Mašinų mokymasis yra dirbtinio intelekto atšaka, kurioje kompiuteris gali veikti be žmogaus įsikišimo ir pajėgus atlikti specifines užduotis naudodamasis dideliais duomenų kiekiais ir siekdamas nustatyti modelius. Jis taip pat gali atlikti užduotis bei prognozuoti, susidūręs su nauja informacija. ➤ ChatGPT gali būti naudojamas finansų ir apskaitos duomenų įžvalgoms pateikti, atsakyti į klausimus, rengti ataskaitas ir teikti patarimus finansinėms priemonėms pagrįsti, remiantis rinkos tendencijomis ir duomenų analize. ➤ Žmogiškųjų išteklių srityje LLM gali padėti tikrinti CV, derinti kandidatų susitikimų datas. Jis taip pat gali vesti pirminius pokalbius bei leisti įvertinti galimus interesų konfliktus naujoje darbo vietoje. ➤ LLM galėtų būti išmokytas identifikuoti pagrindinę informaciją sudėtinguose dokumentuose, pvz., teisinėse sutartyse, sumažinant reikalingą laiką jas peržiūrėti valstybės tarnautojams. Gali būti naudojamas sprendimų priėmimo procese, pvz., vertinant paraiškų dotacijas arba nustatant tinkamumą gauti socialines paslaugas. ➤ LLM galėtų būti naudojamas analizuojant ir apibendrinant didelius teisinių tekstų kiekius viešajame sektoriuje. Galėtų atsakyti į teisinius klausimus ir teikti patarimus įvertinant galimas interesų konflikto rizikas. <p>Dirbtinio intelekto naudojimo rizikos / pavojai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ duomenų apsaugai (gali būti nutekinti asmens duomenys; turėdami tinkamas užklausas, priešininkai gali priversti DI atskleisti 	Video	

	<p>informaciją apie asmenį, pavyzdžiui, išrinktą pareigūną);</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ DI programos turinčios galimybę generuoti kodą gali palengvinti prieigą prie kenkėjiškų programų kūrimo; ○ mažas skaitmeninis raštingumas viešojo sektoriaus tarnautojų / piliečių; ○ viešojo intereso pažeidimas (kadangi DI mokosi savarankiškai naudotis savo duomenų rinkiniais ir nėra aiškus samprotavimas, todėl sunku paaiškinti pateiktą atsakymą ir tampa rizikinga naudoti, pavyzdžiui, skiriant socialinių išmokas ir pan.). <p>Plačiau skaitykite:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ ChatGPT in the Public Sector – overhyped or overlooked? https://www.consilium.europa.eu/media/63818/art-paper-chatgpt-in-the-public-sector-overhyped-or-overlooked-24-april-2023_ext.pdf ➤ Berryhill, J., Heang, K. K., Clogher, R., & McBride, K. (2019). Hello, World: Artificial intelligence and its use in the public sector. 		
3.2.	Dirbtinis intelektas diegiant kontrolės ir mokymo priemones.		
	<p>Kontrolės priemonės</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Blokų grandinė sudaro prielaidas didesniai prieinamumui ir atsparumui daugeliui skaitmeninių paslaugų, kurias teikia paskirstyta saugykla, skaičiavimas ir valdymas. ○ Užtikrina didesnę skaidrumą, kovojant su mokesčių slėpimo nusikaltimais, matant skaidresnį sandorių vaizdą. ○ Sistemingai daromi įrašai gali suteikti itin vertingų duomenų ir taip prisidėti prie pažeidžiamumo mažinimo vykdant auditą, kontrolę bei valdymą, be to, informacija tampa kur kas skaidresnė (Luciano ir kt., 2020, p. 139–140). ○ Būtina prieš priimanč blokų grandinę atidžiai išanalizuoti, ar technologija pritaikoma, ar aktuali tam tikram instituciniam kontekstui, ar pateikiami trys esminiai pasiūlymai korupcijai ir privačių interesų konflikto rizikai valdyti: tapatybės patvirtinimas; turto registravimas; operacijų stebėjimas (Parenti ir kt., 2022, p. 72). 	Paragraph + List	
	<p>Plačiau skaitykite:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Luciano, E., Magnagnago, O., Souza, R., Wiedenhöft, G. (2020). Blockchain potential contribution to reducing corruption vulnerabilities in the Brazilian context. In 2020 Seventh International Conference on eDemocracy & eGovernment (ICEDEG), 135-142. ➤ Parenti, C., Noori, N., Janssen, M. (2022). A Smart Governance diffusion model for blockchain as an anti-corruption tool in Smart Cities. Journal of Smart Cities and Society, 1(1), 71-92. 	Note	
	<p>Plačiau skaitykite:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Bernd W. Wirtz, Jan C. Weyerer & Carolin Geyer (2019) Artificial Intelligence and the Public Sector—Applications and Challenges, International Journal of Public Administration, 42:7, 596-615, DOI: 10.1080/01900692.2018.1498103 ➤ van As, J., & Cooke, R. (2024). Immersive Virtual Community Engagement: Unleashing the Potential of AI Avatars and Virtual Reality in Education to Enhance Learning Excellence. In Integrating Cutting-Edge Technology Into the Classroom (pp. 162-183). IGI Global. 	Note	
3.3.	Gerųjų praktikų analizės.		

	<p>Estija. Čia naudojami mašininio mokymosi algoritmai, blokų grandinės. Viešųjų paslaugų skaitmeninė platforma „X-road“ analizuoja mokesčių mokėjimus, nustato sukčiavimo atvejus, užtikrina saugius interneto duomenų mainus tarp viešų ir privačių informacinių sistemų, su kurių pagalba galime nustatyti esamus ar galimus interesų konfliktus.</p> <p>Plačiau skaitykite:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ de Mello, L., Ter-Minassian, T. (2020). Digitalisation challenges and opportunities for subnational governments. OECD Working Papers, 31, 1-22. <p>Rumunija. PREVENT sistema SEAP sistema automatiškai tikrina viešųjų pirkimų sutartis ir valstybės pareigūnų turto deklaracijas, siekiant nustatyti interesų konfliktus (Ivanyna ir kt., 2021, p. 32).</p> <p>Plačiau skaitykite:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ivanyna, M., Salerno, A. (2021). Governance for Inclusive growth. IMF Working Paper. Institute for Capacity Development, 21(98), 1-45. <p>Portugalija. Įdiegtas portalas ePortugal viešųjų paslaugų srityje. „Sigma“, visą parą veikiantis virtualus asistentas, raštu pateikia atsakymus į dažniausiai piliečių užduodamus klausimus. Tuo atveju, kai „Sigma“ pripažįsta, kad jos atsakymas nėra tinkamas, ji klausia vartotojo, ar šis norėtų pasikalbėti su žmogumi ir sujungia telefonu arba el. paštu, atsižvelgdama į vartotojo pageidavimus. „Sigma“ yra alternatyva asmeniniam apsilankymui ar skambučiui telefonu, o vartotojai gali gauti atsakymus į klausimus bet kuriuo paros metu.</p> <p>Plačiau skaitykite: https://eportugal.gov.pt/en-GB/servicos/assistente-virtual-para-servicos-publicos</p>	Carousel	
3.4.	Testas.		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vytautas dirba Nacionalinėje mokėjimo agentūroje. Agentūroje gautas skundas, kad senelio gauta parama naudojama ne pagal projekte numatytas veiklas. Ar Vytautas gali nagrinėti šį skundą. Vienas teisingas atsakymas. <ul style="list-style-type: none"> ○ Gali, jeigu Vytautas nepriėmė sprendimo skirti paramą artimajam. ○ Negali. Gautas skundas susijęs su Vytauto artimojo, taigi jo pačio, privačiais interesais. 2. Tarnautojas yra įtrauktas į darbovietėje sudarytą darbo grupę, kuri sprendžia klausimus dėl darbovietai priklausančių patalpų suteikimo panaudos pagrindu. Darbo grupei nukreiptas nagrinėti nevyriausybės organizacijos prašymas dėl teikimo patalpų. Tarnautojas yra šios organizacijos narys. Darbo grupė turi pateikti savo siūlymus vadovui. <ul style="list-style-type: none"> ○ Taip. Deklaruojantysis privalo nusišalinti. ○ Ne. Deklaruojantysis neturi nusišalinti. <p>Paaškinimas. Juridinio asmens narys. Interesų konfliktą gali sukelti deklaruojančiojo ar jam artimų asmenų narystė įvairiose juridiniuose asmenyse, jeigu vykdant tarnybinę pareigą tektų spręsti klausimus, susijusius su šiais asmenimis.</p> 3. Tarnautojas iš fizinio asmens jau du metus nuomoja žemės sklypą. Sudaryto nuomos sandorio vertė neviršija 3000 Eur. Šis fizinis asmuo tarnautojo darbovietai pateikė prašymą dėl nedarbingumo nustatymo. Ar tarnautojas gali dalyvauti šio prašymo nagrinėjime? 	Multiple Choice	

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Nereikia nusišalinti. ○ Būtina nusišalinti. <p>Paiškinimas. Galimi atvejai, kai sandorio vertė neviršija 3000 Eur. vertės, tačiau sandoris yra tęstinis (pvz., nuoma). Taigi laikytina, kad deklaruojantysis turi privataus pobūdžio tęstinį ryšį su fiziniu ar juridiniu asmeniu, nepaisant to, kokia sandorio vertė. Atsižvelgiant į tai, reikia nusišalinti nuo tarnybinių pareigų vykdymo, jeigu bus susijusios su minėtais asmenimis.</p> <p>4. Tarnautojas gavo pavedimą įvertinti, ar fizinio asmens vykdomos namo statybos neprieštarauja teisės aktams. Pradėjęs gilintis į jam pateiktą užduotį, tarnautojas suprato, kad tai tas pats asmuo, su kuriuo jo sesuo bylinėjasi teisme. Kaip manote, ar kyla čia interesų konfliktas ir kaip turi elgtis tarnautojas?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Šiuo atveju interesų konfliktas nekyla ir tarnautojas toliau analizuoja pateiktą užduotį. ○ Šiuo atveju konfliktas kyla ir tarnautojas turi nusišalinti nuo šios užduoties atlikimo pranešant apie tai savo vadovui. <p>Paiškinimas. Šiuo atveju tarnautojo ir fizinio asmens nesieja giminystės ryšiai, tačiau aplinkybės tampa keliančio interesų konfliktą. Susidariusios aplinkybės kelia abejonių ar tarnautojas galės išlikti nešališku sprendžiant pateiktą vadovo užduotį. Tai pastebėjęs tarnautojas turi nusišalinti nuo pavestos užduoties atlikimo ir pranešti apie tai savo vadovui.</p> <p>5. Organizacijoje vadovas pastebi, kad dažnu atveju piliečiai ateidami spręsti klausimus atsineša mažas dovanėles. Apie ką turi pagalvoti vadovas ir kokių priemonių imtis?</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vadovas supranta, kad tai kelia interesų konfliktą ir organizuoja pokalbius su skyrių vadovais. ○ Vadovas mano, kad tarnautojai mažai uždirba ir mažos piliečių dovanos nekelia pavojaus organizacijos reputacijai. <p>Paiškinimas. Pirmiausia vadovas turėtų pagalvoti, kodėl praktikoje neveikia organizacijos parengta dovanų politika. Antra, organizuojant susitikimus su skyrių vadovais, ne tik aptaria susidariusią situaciją ir jos sprendimo būdus, tačiau ir pats savo pavyzdžiu demonstruoja, kad tokia situacija nepriimtina.</p>		
3.5.	Apibendrinimas.		
	<p>Pastebimai pasikeitė interesų konflikto traktuotė: buvusį legalistinį požiūrį (suvokiant tik kaip teisinę problemą) pakeitė platesnis požiūris, kai imta įžvelgti ir etinį problemos matmenį. Interesų konflikto tema analizuojama korupcijos arba kitų viešojo administravimo etikos problemų kontekste.</p> <p>Interesų konflikto situacijos viešajame sektoriuje kyla dėl šių priežasčių: tarnautojų turima valdžia, sudaranti sąlygas ja pasinaudoti; asmeniniai interesai ir charakterio bruožai (draugiškumas ir rūpinimasis tam tikrais individais nesuvokiant tenkančios atsakomybės); biurokratinės kultūros išsižadėjimas bandant kurti verslumo kultūrą; vartotojų visuomenės iššūkiai.</p> <p>Tarnautojo nesąžiningumas, įstatymų ir taisyklių, draudžiančių interesų konfliktą, nesilaikymas gali sukelti ne tik nepasitikėjimą konkrečiu tarnautoju ar organizacija, bet ir visa valdžia.</p> <p>Nors DI naudojimo galimybių interesų konflikto valdymo aspektu nėra daug aprašyta, tačiau šis klausimas svarstomas. Šia tema kuriama vis daugiau inovacijų. DI įrankių panaudojimas pildant interesų deklaracijas, pvz., virtualus asistentas padėtų tarnautojams greičiau sužinoti norimą informaciją bei užpildyti deklaraciją.</p>	Attachment (PDF)	

--	--	--	--